

FAKE NEWS (SOXTA XABARLAR)

Milliy g'oya, huquq kafedrası

katta o'qituvchisi (phd)

Abdupattayev Hasanboy

Abdullayeva Rayhona

Qo'qon Davlat Universiteti

Xorijiy til fakulteti

1-bosqich talabasi

Annotatsiya (O'zbek tilida): Mazkur maqolada soxta xabarlarining (fake news) jamiyatdagi ta'siri, ularni aniqlash usullari va ularning inson ongiga ko'rsatadigan salbiy oqibatlari haqida fikr yuritilgan. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlarda tez tarqalayotgan yolg'on ma'lumotlarni tanib olishning samarali yo'llari ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: fake news, ijtimoiy tarmoqlar, yolg'on ma'lumot, axborot, media savodxonlik.

Annotation (In English): This article discusses the impact of fake news on society, methods of detecting false information, and the negative effects it has on human consciousness. It also highlights effective ways to identify misinformation spreading rapidly on social media.

Key words: fake news, social media, misinformation, information, media literacy.

Аннотация (На русском языке): В данной статье рассматривается влияние фейковых новостей на общество, методы их распознавания и негативное воздействие ложной информации на сознание человека. Также приведены эффективные способы выявления дезинформации, быстро распространяющейся в социальных сетях.

Ключевые слова: фейковые новости, социальные сети, ложная информация, медийная грамотность.

Asosiy qism:

So‘nggi yillarda fake news – ya’ni soxta yoki yolg‘on xabarlar butun dunyo axborot makonida dolzarb muammolardan biriga aylandi. Internet va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi natijasida axborot tez tarqalmoqda, ammo ularning to‘g‘riligini har doim ham tekshirib bo‘lmaydi.

Soxta xabarlarining asosiy maqsadi odamlarda noto‘g‘ri tasavvur uyg‘otish, ularni manipulyatsiya qilish yoki muayyan siyosiy va iqtisodiy manfaatlarga xizmat qilishdir. Bunday xabarlar inson ruhiyatiga, jamiyatdagi ishonch muhitiga va ommaviy axborot vositalariga bo‘lgan e’tiborga jiddiy zarar yetkazadi.

Fake news’ni aniqlash uchun bir nechta usullar mavjud:

1. Manbani tekshirish. Ma’lumotni tarqatayotgan sayt yoki sahifa ishonchli ekanligiga ishonch hosil qilish zarur.

2. Muallifni tekshirish. Haqiqiy muallif haqida ma’lumot yo‘q bo‘lsa, xabar shubhali bo‘lishi mumkin.

3. Faktlarni solishtirish. Xabar boshqa manbalarda ham mavjudmi yoki yo‘qligini tekshirish lozim.

4. Emotsional sarlavhalarga aldanmaslik. Odatda soxta xabarlar odamlarni hayajonga soluvchi, hissiy sarlavhalar bilan yoziladi.

Bugungi kunda media savodxonlik – har bir fuqaroning muhim ko‘nikmasiga aylanmoqda. Har bir inson o‘qigan, eshitgan yoki ko‘rgan ma’lumotni tahlil qilishni, tekshirishni va faqat ishonchli manbalarga tayanishni o‘rganishi kerak.

Soxta xabarlarga qarshi kurashishda ommaviy axborot vositalari, davlat tashkilotlari va ta’lim muassasalarining hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Bu orqali yoshlar orasida tanqidiy fikrlash va axborot madaniyati rivojlantiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Wardle, C. & Derakhshan, H. (2017). Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework. Council of Europe.
2. Tandoc, E. C., Lim, Z. W., & Ling, R. (2018). Defining “Fake News”. Digital Journalism.
3. Karimov, I. (2022). Media savodxonlik asoslari. Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti.
4. BBC News. (2023). How to spot fake news online.